

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu: JUDr. Ida Hanzelová a členov JUDr. Jana Zemková PhD. a JUDr. Alena Poláčková PhD., v právnej veci navrhovateľov: **v 1. rade Ing. P. V., v 2. rade O. K.**, obaja zastúpení advokátkou: JUDr. G. I., proti odporcovi: **Obvodný pozemkový úrad v B.**, za účasti vedľajších účastníkov: *Slovenský pozemkový fond*, právne zastúpený advokátom: Mgr. P. B., B. s.r.o., a *Hlavné mesto SR Bratislava*, o odvolaní navrhovateľov proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo dňa 12.10.2006, č. k. 3 Sp/45/2005-20 takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 12.10.2006, č.k. 3 Sp/45/2005-20 **m e n í** tak, že rozhodnutie odporcu č. 223-3/2004/D zo dňa 22. 10. 2004 **z r u š u j e** a vec **v r a c i a** odporcovi na ďalšie konanie.

Účastníkom náhradu trov odvolacieho konania **n e p r i z n á v a**.

O d ô v o d n e n i e

Napadnutým rozsudkom krajský súd potvrdil rozhodnutie odporcu č. 223-3/2004/D zo dňa 22.10.2004, ktorým odporca rozhodol, že navrhovatelia v 1. a 2. rade nespĺňajú podmienku podľa § 4 ods. 1 zák. č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku a preto im podľa § 9 ods. 4 citovaného zákona nepriznal vlastnícke právo k nehnuteľnostiam

v k. ú. B., zapísané v PK vložke č. X., parc. č. X. – zast. plocha o výmere 516 m² a parc. č. X. – záhrada o výmere 324 m², každému v 1/16 – ine.

V odôvodnení rozhodnutia krajského súdu sa uvádza, že na základe vykonaného dokazovania neboli preukázané objektívne zistené skutočnosti, z ktorých by bolo možné vyvodiť záver, že žiadatelia mali skutočný záujem na Slovensku k 31.12.1992 trvale žiť, pretože sa sem nevrátili natrvalo aj so svojimi rodinami, nepreukázali, že si z toho dôvodu hľadali ubytovanie aj pre svoje rodiny, ale sa ubytovali bez rodín.

Krajský súd sa stotožnil s názorom odporcu, že navrhovatelia nevyčerpali všetky možnosti aby si na Slovensku našli primerané zamestnanie, neukončili svoj pracovný pomer vo Švajčiarsku, ale prácu si hľadali len v čase školských prázdnin a neplateného voľna a keď si ju nenašli, tak sa vrátili späť do Švajčiarska.

Na základe uvedeného mal krajský súd za preukázané, že navrhovatelia ani v roku 1992, ani potom, nebývali nepretržite na úradne potvrdenom bydlisku na S., ale sa tam len sporadicky zdržiavali počas svojich návštev, čím nespĺnili podmienku trvalého pobytu podľa § 4 ods. 1 zákona č. 229/1991 Zb. potrebnú pre vydanie nehnuteľností.

O náhrade trov konania rozhodol krajský súd podľa § 250k ods. 1 OSP tak, že neúspešným navrhovateľom ich náhradu nepriznal a zaviazal ich na zaplatenie súdneho poplatku za návrh a na náhradu trov právnej zástupkyňi vedľajšieho účastníka.

Proti rozsudku krajského súdu podali v zákonnej lehote odvolanie navrhovatelia. Tvrdili, že krajský súd pred vydaním rozhodnutia nevykonal právne relevantné dôkazy v záujme náležitého zistenia skutkového stavu veci a to ani formou verifikácie vykonaných dôkazov zo strany správneho orgánu, čím neúplne zistil skutkový stav veci. Poukázali tiež na to, že navrhovateľka v 2. rade nebola nikdy odsúdená na trest prepadnutia majetku, vzhľadom k čomu jej vlastnícke právo k predmetným nehnuteľnostiam nikdy nezaniklo v dôsledku odsudzujúceho rozsudku.

V tejto súvislosti namietali platnosť resp. účinnosť Hospodárskej zmluvy č. Rp5289/84-matr. 132/84 zo dňa 04.05.1984, ktorou Obvodný národný výbor B. previedol na Bytový podnik B. správu predmetných nehnuteľností ako národného majetku, nakoľko v tejto zmluve bol ako dôvod prechodu spoluvlastníckeho podielu navrhovateľky v 2. rade na čsl. štát uvedený § 453a Občianskeho zákonníka, keďže navrhovateľka v 2. rade bez povolenia čsl. úradov opustila územie ČSSR, ktorý však v čase, kedy navrhovateľka v 2. rade ČSSR opustila, neexistoval.

Tak správny orgán, ako aj prvostupňový súd sa však touto námietkou nezaoberali a tak vlastne v doterajšom konaní nebolo preukázané, či vôbec a akým spôsobom prešiel majetok navrhovateľky v 2. rade na štát.

Z uvedených dôvodov žiadali, aby odvolací súd rozhodnutie krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie.

Odporca vo svojom vyjadrení zo dňa 30.01.2007 žiadal rozsudok prvostupňového súdu ako vecne správny potvrdiť aj napriek tomu, že správnosť postupu krajského súdu mala svoje nedostatky, pretože odstránením týchto nedostatkov by nebol odstránený nedostatok dôkazov navrhovateľov týkajúci sa preukázania splnenia podmienky podľa § 4 ods. 1 zák. 229/1992 Zb.

V predmetnom konaní nie je podľa jeho názoru podstatnou otázka, či vlastníctvo navrhovateľky v 2. rade prešlo na štát prepadnutím majetku v trestnom konaní, alebo bez právneho dôvodu, pretože z dôkazov založených v spise je zrejmé, že v rozhodnom období vlastníctvo k predmetným nehnuteľnostiam na, vtedy československý, štát prešlo.

V prípade navrhovateľov ako reštituentov je však podstatné to, že nepreukázali, že v čase uplatnenia nároku mali trvalý pobyt na území Slovenskej republiky, t. j. že sa tu zdržiavali so svojimi rodinami, pracovali a platili príslušné poplatky.

Vedľajší účastník konania, S. P. F., vo svojom vyjadrení zo dňa 26.11.2007 poukázal na to, že v prípade navrhovateľky v 2. rade prešiel jej spoluvlastnícky podiel na čl. štát v súlade s § 453a Občianskeho zákonníka a to na základe „opatrenia“ vydaného bývalým okresným národným výborom, za ktoré je možné považovať „Oznámenie o prepadnutí majetku štátu na základe § 453a Občianskeho zákonníka a žiadosť o zápis vlastníctva správy národného majetku“ vydané Obvodným národným výborom B. dňa 05.05.1984 pod zn. Rp5289/84.

Tiež poukázal na to, že ani jeden z navrhovateľov nespĺňal podmienku trvalého pobytu potrebnú na to, aby im predmetné nehnuteľnosti mohli byť vydané a napokon spochybnil aj splnenie podmienky zakotvenej v § 1 ods. 1 písm. a) zák. č. 229/1991 Zb., nakoľko podľa jeho názoru prinajmenšom v prípade pozemku nachádzajúceho sa v k. ú. S. M., parc. č. X., o výmere 516 m² nemohlo ísť o poľnohospodársku pôdu, nakoľko uvedený pozemok je zastavanou plochou. Preto žiadal, tak ako aj druhý vedľajší účastník, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu ako vecne správny potvrdil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 v spojení s § 250s ods. 1 OSP) preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa spolu

s konaním, ktoré mu predchádzalo podľa § 250ja ods. 3 OSP a dospel k záveru, že odvolaniu navrhovateľov je potrebné vyhovieť.

Pokiaľ ide o vecné námietky obsiahnuté v odvolaní, podmienky vydania poľnohospodárskej pôdy, ktorá v rozhodnom období prešla na štát, upravuje zákon č. 229/1992 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku.

Podľa § 1 ods. 1 sa tento zákon sa vzťahuje na

- a) pôdu, ktorá tvorí poľnohospodársky pôdny fond alebo do neho patrí, 1) a v rozsahu ustanovenom týmto zákonom aj na pôdu, ktorá tvorí lesný pôdny fond, 2) (ďalej len "pôda"),
- b) obytné budovy, hospodárske budovy a iné stavby patriace k pôvodnej poľnohospodárskej usadlosti, včítane zastavaných pozemkov,
- c) obytné a hospodárske budovy a stavby slúžiace poľnohospodárskej a lesnej výrobe alebo s ňou súvisiacemu vodnému hospodárstvu, včítane zastavaných pozemkov,
- d) iný poľnohospodársky majetok uvedený v § 20.

Podľa § 4 ods. 1 tohto zákona oprávnenou osobou je štátny občan Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky, ktorý má trvalý pobyt na jej území a ktorého pôda, budovy a stavby patriace k pôvodnej poľnohospodárskej usadlosti prešli na štát alebo na iné právnické osoby v dobe od 25. februára 1948 do 01. januára 1990 spôsobom uvedeným v § 6 ods. 1.

Podľa § 6 ods. 1 oprávneným osobám sa vydajú nehnuteľnosti, ktoré prešli na štát alebo na inú právnickú osobu v dôsledku

- a) výroku o prepadnutí majetku, prepadnutí veci alebo zhabaní veci v trestnom konaní, prípadne v trestnom konaní správnom podľa prvších predpisov, ak bol výrok zrušený podľa osobitných predpisov.
- p) prevzatia nehnuteľností bez právneho dôvodu.

Z uvedeného vyplýva, že na to, aby žiadateľovi mohli byť požadované nehnuteľnosti vydané, musí byť splnených niekoľko podmienok súčasne, pričom nesplnenie len jednej z nich má za následok, že jeho žiadosti nemôže povinná osoba vyhovieť.

Predovšetkým musí byť splnená základná podmienka, že ide o nehnuteľnosti definované v § 1 zákona č. 229/1991 Zb., aby bolo možné podľa tohto zákona ďalej postupovať a ďalej, že majetok oprávnených osôb prešiel v rozhodnom období na štát spôsobom uvedeným v § 6 ods. 1 tohto zákona, t. j. že boli skutočne zbavení svojho majetku. Ďalšou podmienkou je potom tá podmienka, že oprávnenou osobou

je štátny občan Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky, ktorý má trvalý pobyt na jej území (ďalej len „podmienka trvalého pobytu“).

Odvolací súd sa stotožnil s názorom navrhovateľov vyjadrenom v odvolaní, že krajský súd, v záujme náležitého objasnenia skutkového stavu, neverifikoval dôkazy vykonané správnym orgánom.

V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje na to, že krajský súd sa predovšetkým nevysporiadal s tým, že odporca sa pred vydaním napadnutého rozhodnutia v rozpore s § 250j ods. 6, v spojení s § 250l ods. 2 OSP neriadil dôsledne právnym názorom vysloveným v rozhodnutí Krajského súdu v Bratislave č.k. 3Sp 12/03 zo dňa 13.05.2004, ktorým bolo zrušené predchádzajúce rozhodnutie odporcu, podľa ktorého mal odporca v novom konaní okrem otázky trvalého pobytu navrhovateľov posúdiť návrh aj podľa § 1 ods. 1 zákona č. 307/1992 Zb. o ochrane poľnohospodárskeho pôdneho fondu a vysporiadať sa s otázkou, či predmetné nehnuteľnosti naozaj tvoria resp. tvorili v rozhodujúcom čase poľnohospodársky pôdny fond.

Odvolací súd zdôrazňuje, že bez toho, aby bolo jednoznačne preukázané, či nehnuteľnosti, ktorých vydania sa navrhovatelia domáhajú, majú resp. mali v rozhodujúcom období charakter poľnohospodárskej pôdy, alebo iného poľnohospodárskeho majetku v zmysle § 1 ods. 1 zák. č. 229/1991 Zb., nie je možné skúmať, či sú splnené ostatné podmienky vydania pôdy, alebo majetku, pretože bez zistenia tejto skutočnosti nie je zrejmé, či vôbec možno pri posudzovaní žiadosti navrhovateľov postupovať podľa zák. č. 229/1991 Zb.

Preto bude úlohou odporcu v novom konaní predovšetkým tieto skutočnosti zistiť a až po prípadnom kladnom zodpovedaní tejto otázky pokračovať v skúmaní ďalších podmienok.

Pokiaľ ide o splnenie druhej podmienky, t. j. skutočný prechod predmetných nehnuteľností na štát, tu odvolací súd poukazuje na to, že navrhovatelia vo výzve na uzavretie dohody na vydanie nehnuteľnosti zo dňa 22.12.1992 uviedli, že cit: „... boli odsúdení mimo iného aj na stratu majetku, ktorý prepadol v prospech štátu ... po 1/16.“ a túto skutočnosť preukázali odsudzujúcim rozsudkom č. 29 T 160/75 a uznesením č. 5 To 621/71.

Odporca v ďalšom konaní považoval bez akéhokoľvek vysvetlenia rozsudok č. 29 T 160/75 za titul prechodu vlastníckeho práva k predmetným nehnuteľnostiam na štát pre oboch navrhovateľov, avšak toto rozhodnutie sa vzťahovalo len na navrhovateľa v 1. rade a jeho manželku O. V.

Navrhovateľka v 2. rade bola za trestný čin opustenia republiky odsúdená spolu so svojim manželom P. K. rozsudkom č. 1T 419/71 a bol jej uložený „len“ trest odňatia slobody a napriek odvolaniu prokurátora, o ktorom súd rozhodol uznesením č. 5 To 621/71 tak, že odvolanie zamietol, jej právoplatne trest prepadnutia majetku uložený nebol.

Túto skutočnosť však navrhovateľka v 2. rade v konaní pred správnym orgánom až do podania návrhu na preskúmanie rozhodnutia odporcu dňa 20.12.2004 nenamietla, pričom bolo predovšetkým jej povinnosťou preukázať, že majetok, vydania ktorého sa domáha, prešiel v rozhodnom období na štát a ani odporca sa vo svojom rozhodnutí s touto skutočnosťou nevysporiadal a konal ďalej s obidvoma navrhovateľmi majúci za to, že obaja preukázali reštitučný titul podľa § 6 ods. 1 písm. a) zák. č. 229/1991 Zb.

V návrhu na preskúmanie rozhodnutia odporcu zo dňa 20.12.2004 navrhovatelia žiadali rozhodnutie zrušiť z dôvodu nepreukázania titulu, na základe ktorého došlo k prevodu podielu navrhovateľky na predmetných nehnuteľnostiach na štát, nakoľko iba navrhovateľovi v 1. rade bol rozsudkom Mestského súdu v Bratislave právoplatne uložený trest prepadnutia majetku, t.j. aj predmetných nehnuteľností.

Odvolačný súd poukazuje na to, že ani krajský súd sa vo svojom rozhodnutí nezaoberal otázkou zisťovania dôvodu prechodu podielu navrhovateľky v 2. rade na predmetných nehnuteľnostiach na štát, čo však neznamená, že uvedenú podmienku mal dôsledne skúmať už odporca.

Preto v ďalšom konaní bude povinnosťou odporcu v prípade, že na základe vykonaného dokazovania dospeje k záveru, že predmetné nehnuteľnosti sú nehnuteľnosti, ktoré mal zákonodarca na mysli v § 1 ods. 1 zák. č. 229/1991 Zb. ozrejmiť aj tú skutočnosť, či predmetné nehnuteľnosti spĺňajú v celom rozsahu podmienku uvedenú v § 6 ods. 1 zák. č. 229/1991 Zb. t.j. či aj sporný spoluvlastnícky podiel navrhovateľky v 2. rade prešiel alebo neprešiel na štát.

Krajský súd preskúmaval rozhodnutie správneho orgánu len pokiaľ ide o splnenie podmienky trvalého pobytu. Ako sa uvádza v rozhodnutí krajského súdu a tiež v napadnutom rozhodnutí odporcu, túto podmienku navrhovatelia nespĺnili, pretože bolo preukázané, že sa väčšiu časť roka zdržiavali a zdržiavajú vo Švajčiarsku, na Slovensko dochádzajú len sporadicky, hoci majú k nemu srdečný citový vzťah. V priemere sa zdržujú na Slovensku 1 mesiac v kalendárnom roku. Ani v roku 1992 sa na Slovensko natrvalo nevrátili, nepreukázali, že si z tohto dôvodu hľadali ubytovanie pre svoje rodiny, ale ubytovali sa bez rodín, neukončili svoj pracovný pomer vo Švajčiarsku, nebývali nepretržite na úradne potvrdenom bydlisku na S., ale tam len prichádzali na návštevu.

Krajský súd a rovnako tak odporca, sa však nevysporiadal s tou skutočnosťou, že správny orgán sa už raz otázkou splnenia podmienky trvalého pobytu navrhovateľov na území Slovenskej republiky zaoberal.

Z administratívneho spisu vyplýva, že odporca na základe žiadosti navrhovateľov, rozhodnutím č. 1344/92/PÚ/Bc-2 zo dňa 25.10.1995 schválil dohodu o vydaní nehnuteľností nachádzajúcich sa v k.ú. D. podľa § 9 ods. 1 a 2 zák. č. 229/1991 Zb. uzatvorenú medzi navrhovateľmi ako oprávnenými osobami a H. M. Slovenskej republiky B. ako povinnou osobou z čoho vyplýva, že nevyhnutne musel dôjsť k záveru, že navrhovatelia okrem iného spĺňajú aj podmienku trvalého pobytu podľa § 4 ods. 1 zák. č. 229/1991 Zb.

V napadnutom rozhodnutí, v ktorom sa zaoberal iba otázkou, či navrhovatelia splnili podmienku trvalého pobytu podľa § 4 ods. 1 zák. č. 229/1991 Zb., bez toho, aby došlo k zmene skutkového stavu, dospel k záveru, že navrhovatelia túto podmienku nespĺnili.

Podľa názoru odvolacieho súdu tak správny orgán dospel v napadnutom rozhodnutí bez náležitého vysvetlenia k opačnému právnemu záveru, ako vo vyššie uvedenom rozhodnutí z 25.10.2005, keď tie isté argumenty a dôkazy o trvalom pobyte navrhovateľov na území Slovenskej republiky považoval raz za postačujúce a druhýkrát za nepostačujúce pre splnenie podmienky trvalého pobytu podľa § 4 ods. 1 zák. č. 229/1991 Zb.

Preto v ďalšom konaní v prípade, ak odporca dospeje k záveru, že navrhovatelia splnili dve predchádzajúce podmienky, sa bude musieť vysporiadať aj s otázkou rôzneho posúdenia skutočností rozhodujúcich pre splnenie podmienky trvalého pobytu navrhovateľov na území Slovenskej republiky.

Vzhľadom na to, že podľa ustálenej judikatúry najvyššieho súdu nie je úlohou súdov pri preskúvaní rozhodnutí správnych orgánov nahrádzať ich činnosť, najmä pokiaľ ide o riadne zistenie skutkového stavu, zrušil odvolací súd napadnuté rozhodnutie odporcu a vrátil mu vec na ďalšie konanie a rozhodnutie s tým, že v ďalšom konaní bude správny orgán viazaný právnym názorom odvolacieho súdu, riadne zistí skutočný stav veci a doplní dokazovanie v naznačenom smere a na základe toho vo veci opätovne rozhodne, pričom svoje rozhodnutie aj náležite odôvodní.

Z uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky odvolaniu navrhovateľov vyhovel a podľa § 250ja ods. 4 OSP rozhodol tak, že rozhodnutie Krajského súdu v Bratislave zmenil, keďže neboli splnené podmienky na jeho zrušenie ani potvrdenie.

O trovách konania rozhodol súd podľa § 250k ods. 1 OSP druhá veta a účastníkom ich náhradu nepriznal.

POUČENIE: Proti tomuto rozsudku nie je prípustný riadny opravný prostriedok.

V Bratislave 31. januára 2008

JUDr. Ida H a n z e l o v á , v.r.
predsedníčka senátu

za správnosť vyhotovenia:
Alena Augustiňáková